

Serijal o javnoj nabavi – lekcija 2: Osobno iskustvo s javnom nabavom i čemu vam ona može poslužiti?

Autor **Plamenko Cvitić** - Thursday, November 26, 2020, 12:14

Premda sam dva desetljeća proveo u medijima kao novinar i urednik, u jednom trenutku sam prešao u sasvim novu životnu i poslovnu fazu: zajedno s dugogodišnjim kolegom i prijateljem osnovao sam tvrtku, pa smo postali – poduzetnici. Biti poduzetnik u Hrvatskoj posebno je iskustvo o kojem ću svakako puno pisati nekom drugom prilikom, ali ta poslovna karijera približila mi je i svijet javne nabave. U početku, kao neka igra, eksperiment.

Naime, s iskustvom dugogodišnjeg rada u privatnim medijima, tranzicija u poduzetništvo nekako nas je prirodno odvela u smjeru pravog poduzetništva – mukotrpane borbe na tržištu. Većina hrvatskih političara najčešće nema ni dana staža u privatnom poduzetništvu, što je redovito itekako vidljivo: oni ne znaju kako je teško uočiti poslovnu priliku, osmisliti proizvod ili uslugu, zainteresirati potencijalnog kupca tj. poslovnog partnera, dogovoriti posao, potom ga uspješno izvršiti i – ponekad ono najteže – naplatiti. Mi smo se s time svakodnevno borili nekoliko godina i u jednom trenutku svakom poduzetniku to postane nešto normalno, uobičajeno. Mnogi poduzetnici nikad ili vrlo rijetko uopće razmišljaju o javnoj nabavi, najčešće vođeni razmišljanjem da je to nešto za 'velike igrače' ili da je povezano s korupcijom u kojoj nisu nikad i nemaju namjere sudjelovati.

Tako i nama ideja o javnim nabavama nije došla odmah. U stvari, nije nam uopće pala na pamet, došla je zapravo posredno. Naime, prateći što se događa u Hrvatskoj i svijetu poduzetništva od

ulaska Hrvatske u Europsku uniju pa naovamo, zainteresirali su nas europski fondovi. Različiti natječaji, različiti modeli financiranja i sufinanciranja, poslovni razvoj... sve to zvučalo je jako zanimljivo. No, istovremeno, zvučalo je i vrlo komplicirano. Bilo bi zanimljivo doznati koliko je hrvatskih tvrtki uspjelo 'povući' financijska sredstva iz fondova Europske unije samostalno, bez ičije pomoći. Pretpostavljam da je takvih izuzetno malo, a svima drugima to je pošlo za rukom tek uz pomoć – konzultanata. Budući da smo oduvijek znatiželjni i samostalni, zainteresirala nas je mogućnost da se prijavimo na neki natječaj sami, bez ičije pomoći, ali smo unaprijed znali da je to vrlo zahtjevna misija. I zato nam je na pamet pala druga ideja: idemo iskušati sreću na nečem jednostavnijem, lakšem. Primjerice, na nekoj javnoj nabavi.

Postupci javne nabave su veliki poligon za učenje...

Bila je to super ideja. Kao dugogodišnji novinari-istraživači, detaljno smo proučili sve moguće zakone, pravila i javno dostupne materijale vezane uz javnu nabavu. Ima ih puno, komplicirani su i počesto kontradiktorni. Sljedeći korak bio je – počeli smo pratiti javne nabave. Proučavali smo gdje se uopće mogu pratiti natječaji i postupci javne nabave, kako izgledaju, kakva je procedura... I onda je uslijedila finalna faza: počeli smo se javljati na natječaj. Isprva stidljivo, na neke manje i jednostavnije, s osjećajem da smo na potpuno novom i nepoznatom terenu, što je, uostalom, bilo potpuno točno.

Rezultat te naše igre ili eksperimenta trajao je neko vrijeme, pola godine do godinu dana. Kako sam već spomenuo, zapravo nam i nije bio cilj dobiti neki novi posao, srećom imali smo dovoljno posla i bez toga, nego smo željeli steći korisna znanja, pogotovo ona koja se tiču procedure. I doista smo svašta novoga naučili. Stekli smo praktična iskustva i znanja koja nismo mogli pročitati ni u kakvom zakonu ili pravilniku, shvatili kako javna nabava zaista funkcionira, potvrdili neke predrasude ali i opovrgnuli neke druge, sve u svemu – korisna životna i poslovna škola.

Bilo je i školskih primjera korupcije, koje smo znali uočiti jer ih akteri nisu odveć ni trudili prikriti, a bilo je i slučajeva koje smo tek naknadno 'pročitali' s punim razumijevanjem. Više o svemu tome možete pročitati u članku "Kako prepoznati namješteni natječaj" kroz koji dan, ali evo da opišem

jedno od mojih prvih iskustava: jedna državna ustanova iz sjeverozapadne Hrvatske na svojoj je internetskoj stranici jednog dana objavila poziv na dostavu ponude za posao koji nam se činio zanimljiv, izrada vizualnog identiteta – logotipa i internetske stranice. Downloadali smo pozivnu dokumentaciju, proučili je i zaključili da ispunjavamo sve uvjete. Sljedeći korak je bio da ispunimo svu potrebnu dokumentaciju, pa sam ja započeo s pisanjem. Međutim, u trenutku kad sam već bio pri kraju posla, valjalo je napraviti završni korak – ispuniti troškovnik u Excel tablici. I tu je nastao problem – Excel datoteka se iz nekog razloga nije mogla otvoriti. Nakon višekratnih pokušaja, 'skidanja' tog istog fajla sa internetske stranice i pokušaja otvaranja, shvatio sam da ta datoteka jednostavno nije ispravna. I zaključim da ću nazvati tu ustanovu i zamoliti ih da mi pošalju ispravnu Excel datoteku, kako bih je ispunio i tako imao gotovu svu traženu dokumentaciju. Sudbina je htjela da tog dana u toj ustanovi nije bilo niti jednog drugog zaposlenika, pa sam na telefon dobio – ravnateljicu. Odlično, prava osoba! No, razgovor s gospođom ravnateljicom bio je pravo iznenađenje: danas se tome smijem, ali tad sam bio – šokiran. Naime, nakon što sam se predstavio i objasnio što želim, razgovor je dalje tekao ovako:

RAVNATELJICA: A što će vama taj troškovnik?

JA: Pa rekao sam vam, da se možemo prijaviti na vaš poziv za dostavu ponuda...

RAVNATELJICA: Ali mi već imamo nekoga tko će odraditi taj posao...

JA: Ne razumijem, kako to mislite?

RAVNATELJICA: Pa imamo tu u našem gradu jednu firmu, znamo te dečke i oni će nam to napraviti...

JA: Pa čemu vam onda služi javna nabava? Zašto ste onda objavili poziv?

RAVNATELJICA: Ma joj... A eto... Što da vam kažem...

JA: Što, poziv je samo reda radi?

RAVNATELJICA: Ma da, baš tako. Čisto reda radi, znate morali smo to...

JA: Aha. Znači, već imate dogovoreno tko će to raditi.

RAVNATELJICA: Pa da. Imamo.

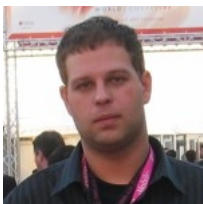
JA: Aha. Shvaćam. U redu, onda se ispričavam na smetnji.

RAVNATELJICA: Sve u redu, doviđenja!

Nakon što sam prekinuo poziv, sljedećih desetak minuta sam gledao u prazno i vrtio si u glavi cijeli taj razgovor. Blago je reći da sam bio šokiran. Onda sam shvatio što je sve izrečeno u tom razgovoru i što to zapravo znači. Zaključio sam da dotična gospođa vjerojatno nije ni bila svjesna koliko je loše sve što je izrekla, i to još tako otvoreno. Iz toga sam, nadalje, zaključio da možda i nije riječ o klasičnoj korupciji, nego da gospođa ravnateljica jednostavno ne razumije koncept javne nabave, čemu on služi i kakav mora biti.

Mogao sam nešto poduzeti. Prijaviti je ili se nekome žaliti. Nisam učinio ništa od toga, realno svjestan da neću ništa bitno promijeniti, ali i praktičan – idemo dalje, nemam vremena za žalbe, prijave i educiranje gospođe ravnateljice. Na žalost, sličnih situacija i primjera bilo je još u proteklih nekoliko godina, ali poduzetnik najčešće nema vremena ni volje za bitke koje ne može dobiti. Odnosno, poslove.

Da ipak zaključim u vedrijem tonu, naglasio bih da praćenje postupaka javne nabave, pa i uočavanje slučajeva kršenja pravila ili korupcije valja shvaćati kao životnu i poslovnu školu. Neke stvari jednostavno ne možeš promijeniti, ali možeš steći znanja i instinkte za neke buduće slučajeve, pa kad već u natječajnoj dokumentaciji uočiš nešto sumnjivo, nešto što vuče na namještanje, ideš dalje, ne gubiš vrijeme, živce i novce. Više o tome možete pročitati u članku "Kako prepoznati namješteni natječaj".

Plamenko Cvitić

<http://plamenko-cvitic.from.hr>

